09/07/2019

Μνημόσυνο του μακαριστού Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Παντελεήμονος Β΄ και ευλαβικό αφιέρωμα

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Ελλάδος

Μέσα σε κλίμα συγκινήσεως ετελέσθη το πρωί της 9ης Ιουλίου ε.έ., εις τον Ιερό Ναό του Πολιούχου της πόλεως των Θεσσαλονικέων, Αγίου Δημητρίου του Μεγαλομάρτυρος και Μυροβλύτου, το δεκαεξατές μνημόσυνο του μακαριστού Γέροντος Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Παντελεήμονος Β΄ Χρυσοφάκη (+09-07-2003).

Της Αρχιερατικής Θείας Λειτουργίας και του Ιερού Μνημοσύνου **προέστη,** κατόπιν σεπτής αδείας και ευλογίας του Παναγιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ.κ. Ανθίμου, **ο Σεβασμιώτατος Μητροπολιτής Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης κ. Ιωάννης,** πλαισιούμενος από Ιερείς των δύο Μητροπόλεων, ενώ παρέστησαν επίσης πολλά πνευματικά παιδιά, φίλοι και παλαιοί συνεργάτες, οι οποίοι με συγκίνηση προσήλθαν και προσευχήθηκαν υπέρ αναπαύσεως της μακαρίας ψυχής του Μεγάλου Ιεράρχου που εκλέησε τον Επισκοπικό Θρόνο της Αποστολικής Μητροπόλεως της Θεσσαλονίκης επί 29 συναπτά έτη.

Στην ομιλία του ο Σεβαμιώτατος **αναφέρθηκε στην μεγάλη προσωπικότητα του αοιδίμου εκκλησιαστικού Ιεράρχου,** ο οποίος με το παράδειγμα της Αρχιερατικής και Ιερατικής του Διακονίας, αποτελεί ακόμα και σήμερα ένα φωτεινό παράδειγμα ανδρός που αγάπησε πραγματικά τον Κύριο και τους Αγίους, αφιερώνοντας ολοκληρωτικά την ζωή του στο έργο της Εκκλησίας και προστατεύοντας ταυτόχρονα τα ιερά και όσια της φιλτάτης ημών πατρίδος, όπως αποκαλούσε την Ελλάδα, αφήνοντας ανεξίτηλα τα σημάδια του τα οποία και είναι καταγεγραμμένα με χρυσά γράμματα εις την σύγχρονη εκκλησιαστική ιστορία, ενώ καταλήγοντας δεν παρέλειψε να εκφράσει και ευγνώμονες ευχαριστίες προς τον Παναγιώτατο Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης κ.κ. Άνθιμο, για την ευλογία που παρείχε να προστεί των σημερινών Ακολουθιών.

Εν συνεχεία, **τελέσθηκε Αρχιερατικό Τρισάγιο επί του τάφου του Μακαριστού Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Παντελεήμονος του Β΄,** ο οποίος και ευρίσκεται εις τον προαύλιο χώρο του Ιερού Ναού του Αγίου Δημητρίου.

ΕΥΛΑΒΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Ὁ Παντελεήμων Β΄ Χρυσοφάκης (κατά κόσμον Νικόλαος) ἐγεννήθη τήν 8η Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1925 στήν Ἀθήνα. Ὑπῆρξε τό ἕκτο κατά σειρά τέκνο τοῦ Μιχαήλ καί τῆς ἀρχοντίσσης καί εὐγενεστάτης Ἀσημίνας, τό γένος Ἀδάμη. Μέ τό πέρας τῶν γυμνασιακῶν του σπουδῶν εἰσῆλθε τό ἔτος 1942 καί σέ ἡλικία 17 ἐτῶν στήν Θεολογική Σχολή τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἀπό τήν ὁποία ἀπεφοίτησε τήν 5η Φεβρουαρίου τοῦ 1949.

Τό ἔτος 1950 κείρεται μοναχός στην Ἱερά Μονή τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐδέσσης καί Πέλλης λαβών τό ὄνομα Παντελεήμων πρός τιμήν τοῦ Γέροντός του Μητροπολίτη Ἐδέσσης καί Πέλλης Παντελεήμονα (Παπαγεωργίου, μετέπειτα Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης). Ὡς ἀκολούθως, τήν 23η Ἰουλίου τοῦ ἔτους 1950 χειροτονεῖται διάκονος στόν Ἱερό Ναό Ὑπεραγίας Θεοτόκου Χρυσοσπηλαιωτίσσης ἀπό τόν Μητροπολίτη Ἐδέσσης καί Πέλλης Παντελεήμονα (Παπαγεωργίου). Στήν αἴτησή του, μέ σκοπό νά ἐνταχθεῖ στις τάξεις τοῦ Ἱεροῦ κλήρου, ἀνέφερε χαρακτηριστικά: «παιδιόθεν φλέγομαι ὑπό τοῦ ἱεροῦ ζήλου νά καταταγῶ εἰς τόν ἄγαμον κλῆρον καί νά προσφέρω τάς ταπεινάς μου ὑπηρεσίας εἰς τήν Μητέραν Ἐκκλησίαν».

Ὡς βοηθός Ἱεροκήρυκα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐδέσσης καί Πέλλης ὑπηρέτησε

ἀπό τήν 16η Ἰουνίου 1950 ἕως καί τήν 9η Ἰανουαρίου 1951, ὁπότε καί διορίστηκε τακτικός Ἱεροκήρυκας τῆς ἴδιας Μητροπόλεως. Ἀκολούθως, τήν 15η Ἰουνίου τοῦ 1951, ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος λαβών καί τό ὀφίκκιον τοῦ Ἀρχιμανδρίτου στόν Πάνσεπτο Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Παύλου Ψαρῶν ἀπό τόν Θεοφιλέστατο Ἐπίσκοπο Εὐρίπου κ. Ἀλέξιο (τόν μετέπειτα Μητροπολίτη Ζακύνθου) τῇ σεπτῇ ἐντολῇ τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σπυρίδωνος. Ἐν συνεχείᾳ ὅμως, ὅταν ὁ Μητροπολίτης Παντελεήμων Α΄ (Παπαγεωργίου) μετατέθη στήν Ἱερά Μητρόπολη Θεσσαλονίκης, τόν ἠκολούθησε ὡς τακτικός Ἱεροκήρυξ τῆς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης.

Παράλληλα μέ τό ἔργο τοῦ ἱεροκήρυκος, κατόπιν προτάσεως τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Θρησκευμάτων, δίδαξε στό Κατώτερο καί Ἀνώτερο Ἐκκλησιαστικό Φροντιστήριο Θεσσαλονίκης.

Τή σχέση τοῦ Νικολάου Χρυσοφάκη μέ τόν Μακαριστό Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Παντελεήμονα Α΄ (Παπαγεωργίου) χαρακτήριζε πατρική ἀγάπη, στοργή καί ἀνείπωτο ἐνδιαφέρον. Στήν μεταξύ τους ἀλληλογραφία συνήθιζαν νά ὁμιλοῦν γιά πράγματα καθημερινά, ἀλλά καί γιά τούς βαθύτερους θρησκευτικούς καί προσωπικούς τους προβληματισμούς. Ἡ χειρόγραφος ἀλληλογραγραφία τους ἀποτελεῖ τόν ἀδιάψευστο μάρτυρα τῆς ἀγλαοκάρπου συνεργασίας τους καί τῆς ἐκ

βάθους καρδίας εἰλικρινοῦς ἐκτιμήσεως τοῦ Σεβαστοῦ Γέροντος πρός τόν νεαρό τότε Νικόλαο. Σε κάποια ἀπό τίς ἐπιστολές αὐτές διαφαίνεται ἡ ἔντονος ἐπιθυμία τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Παντελεήμονος Α΄ (Παπαγεωργίου) νά χειροτονήσει τόν Νικόλαο Χρυσοφάκη ὡς ἀκολούθως: «Ἡ ὡραία εἰκών πού μοῦ ἔστειλες μέ ηὗρε πάσχοντα εἰς τό κρεββάτι καί πολύ μέ ἀνεκούφισε. Δέν εἶχον βέβαια ἀνησυχίαν περί τῆς ἀσθενείας μου, ἐπειδή τό κρυολόγημα τό ἐπῆρα ἐν τῇ ἐνασκήσει τῶν καθηκόντων μου καί αὐτή ἡ θυσία μοῦ ἐγαλήνευε τήν ψυχήν. Εἶχον ὅμως ἕναν φόβον: μήπως φύγω ἀπό τόν κόσμον αὐτόν χωρίς νά σέ χειροτονήσω καί τούτου ἕνεκα σέ εἶχον πάντοτε εἰς τόν νοῦν».

Κατόπιν προτάσεως τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί μέ ἔγκριση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπέτυχε διετῆ ὑποτροφία ἀπό τήν Γαλλική Κυβέρνηση γιά τό ἀκαδημαϊκό ἔτος 1953-1954, μέ σκοπό εὐρύτερες θεολογικές σπουδές. Στή Γαλλία φοίτησε στό Πανεπιστήμιο τῆς Σορβόννης καί ἐν συνεχείᾳ στό Καθολικό Ἰνστιτοῦτο. Ταυτοχρόνως ὑπηρέτησε εὐδοκίμως καί ἀφιλοκερδῶς ὡς ἐφημέριος καί ἱερατικός Προϊστάμενος στόν Ἱερό Μητροπολιτικό Ναό τοῦ Ἁγίου Στεφάνου στό Παρίσι. Στή διάρκεια τῶν σπουδῶν του παρακολουθοῦσε τίς παραδόσεις τῶν μαθημάτων του ἀνελλιπῶς. Ὁ ἴδιος, σοβαρός, κόσμιος, πιστός τηρητής τῶν παραδόσεων τοῦ Ὀρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Κλήρου, πλήρης ἐνθέου ζήλου καί εὐσεβείας, κατέστη ἀντικείμενο ἀγάπης, σεβασμοῦ, ἐκτιμήσεως καί θαυμασμοῦ.

Μέ τό πέρας τῶν μεταπτυχιακῶν του σπουδῶν, ἐπανῆλθε στήν Ἑλλάδα τό ἔτος 1955. Στόν ναό τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου-Καπνικαρέας ἵδρυσε τήν πανεπιστημιακή λέσχη, μέ τήν ἔγκριση βεβαίως τῆς πρυτανείας, και τό γραφεῖο θρησκευτικῆς ἐξυπηρετήσεως τῶν φοιτητῶν καί τῶν φοιτητριῶν, μέ σκοπό κυρίως τήν ἠθική καί ὑλική ἐνίσχυση αὐτῶν.

Μέ ἔγκριση τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καί προτάση τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου κυροῦ Θεοκλήτου, ἀπό τήν 1η Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1957 ἕως καί τήν 30ή Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1960 διωρίσθη ὑποδιευθυντής καί πνευματικός τοῦ Θεολογικοῦ καί φοιτητικοῦ Οἰκοτροφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἐν συνεχείᾳ, κατόπιν τῆς ὑποδείξεως τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, διωρίσθη ἀπό τή Γενική Διεύθυνση Θρησκευμάτων καθηγητής Πνευματικῆς Οἰκονομίας τοῦ Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου τῆς Ριζαρείου Σχολῆς, στήν ὁποία γιά πέντε συναπτά ἔτη δίδαξε τά μαθήματα τῆς Τελετουργικῆς καί Ἐξομολογητικῆς. Ἀπό τῆς ἱδρύσεώς του ἕως καί τό 1965 δίδαξε ὡς καθηγητής στό Πνευματικό Φροντιστηρίο τῶν Θεολόγων, τό ὁποῖο στεγαζόταν στήν Ἱερά Μονή Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πεντέλης τά μαθήματα τῆς Ρητορικῆς, Λειτουργικῆς, Τελετουργικῆς, Ἑρμηνείας, Περί Ἱερῶν Κανόνων καί Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων.

Τήν 18η Νοεμβρίου 1965 ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐκλέγει τόν Παντελεήμονα Χρησοφάκη Μητροπολίτη Σάμου καί Ἰκαρίας καί ἀκολούθως τήν 20ή Νοεμβρίου 1965 πραγματοποιήθηκε ἡ χειροτονία του στόν Ἱερό ναό Ἁγίου Βασιλείου ἐπί τῆς ὁδοῦ Μετσόβου. Ἀπό τήν ἡμέρα τῆς ἐνθρονίσεώς του, ὁ τύπος τῆς ἐποχῆς τόνιζε κατ’ ἐπανάληψη ὅτι ἡ Σάμος ἀπέκτησε ἱεράρχη ἄξιο τῆς ἱστορίας της, τοῦ πολιτισμοῦ της, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καί μοναστηριακοῦ της μεγαλείου, ἄξιο ἀπό πλευρᾶς μορφώσεως, ποιμαντορικῆς ἱκανότητας, ρητορικῆς δεινότητος καί ἀψόγου ἱεροπρέπειας. Οἱ Σάμιοι εὐχαριστοῦσαν ἀπό καρδίας ὅλους τούς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχες, οἱ ὁποῖοι ἐξέλεξαν μέ τήν ψῆφο τους τόν νέο Μητροπολίτη, καθώς πίστευαν ὅτι εἶχε τή διάθεση νά ἐργασθεῖ στά ἔργα τῆς ἀγάπης καί νά καταστεῖ στοργικός πατέρας ὅλων.

Ἐπί τῆς ἀρχιερατείας του οἱ Ἱερές Μονές Τίμιος Σταυρός, Μεγάλη Παναγία, Ζωοδόχος Πηγή, Βροντιανή Βουρλιωτῶν, Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου καί Ἁγίας Ζώνης ἀνεκαινίσθησαν ἐκ βάθρων καί ἐξωραΐσθησαν. Ἐπιπλέον ἀνεκαινίσθησαν ὁ Ἱερός Ναός Ἁγίου Ἐλευθερίου (1965), ὁ Ἱερός Ναός τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς (1966), ὁ Ἱερός Ναός Ἁγίου Γεωργίου (1966), ὁ Ἱερός Ναός Ἁγίου Δημητρίου (1966) καί τό ἐξωκκλήσι τοῦ Ἁγ. Γεωργίου Μύλων (1970). Ἐπίσης, ἀνήγειρε καί ἐτέλεσε τά ἐγκαίνια μέ ἀσυνήθη μεγαλοπρέπεια καί ἐπιβλητικότητα γιά τά δεδομένα τῆς περιοχῆς τοῦ Ναϊδρίου τοῦ Προφήτου Ἠλία τό ἔτος 1969. Ταυτοχρόνως τό 1967 καθιέρωσε τόν πρῶτο ἑορτασμό τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Νεομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐξ Ἐφέσου τήν Κυριακή τοῦ Παραλύτου (Δ΄ Κυριακή ἀπό τοῦ Πάσχα) καί στίς 17 Μαΐου 1970 ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος γιά τήν ἀνέγερση τοῦ ὁμωνύμου Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου στή Χώρα τῆς Σάμου.

Στή Σάμο ἵδρυσε Σχολή Βυζαντινῆς Μουσικῆς, Βυζαντινό Μουσεῖο, Γηροκομεῖο στό Καρλόβασι, ἀνήγειρε Πνευματικό Κέντρο, διατηροῦσε πτωχοκομεῖο στον Ἱερό Ναό

Ἁγίου Χαραλάμπους καί οἰκοτροφεῖα ἀρρένων καί θηλέων. Ἐπιπλέον, τό ἔτος 1968 συνέβαλε στήν ἐπέκταση καί διαπλάτυνση τοῦ διαδρόμου προσγειώσεως καί ἀπογειώσεως τοῦ Πυθαγορείου ἀεροδρομίου.

Στή διάρκεια τῆς ἀρχιερατείας του χαρακτηρίζεται ἐπανειλημμένως ὡς ὁ ἀνύστακτος ποιμένας πού ἐπισκέπτεται πόλεις καί χωριά, ὁ λειτουργῶν, ὁ ἐκφωνῶν λόγους, ὁ νουθετῶν καί εὐλογῶν ὅλους, ὁ περιτρέχων τήν ὕπαιθρον ἰδίαις αὐτοῦ δαπάναις, ὁ λειτουργῶν καί κηρύττων τόν λόγον τοῦ Χριστοῦ ἐπί τῷ σκοπῷ τῆς αἰσθήσεως τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, ὁ ἐφαρμόζων πιστῶς τά βήματα τοῦ Θεανθρώπου, ὁ χρυσοποίκιλτος καί φωτισμένος, πού ἐδέσποζε στό μέσον τῆς μεγαλοπρεποῦς ἐκκλησίας τῆς Μητροπόλεως. Τό ἔτος 1973 ἡ σεπτή Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τόν διόρισε πρόεδρο ἐπί τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Τό πολυσχιδές ἔργο του περιῆλθε στήν γνώση τῶν Πατριαρχῶν, οἱ ὁποῖοι τίμησαν τόν Μητροπολίτη Σάμου. Συγκεκριμένα, παράσημα τοῦ ἀπένειμαν:

• Ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικός Πατριάρχης καί ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων τό ἔτος 1972.

• Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρας τοῦ ἀπένειμε τόν Σταυρό τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων ἐπί τῇ ἑκατονταετηρίδι Αὐτῆς τό ἔτος 1972.
• Ὁ Μακαριώτατος Πάπας καί Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς Νικόλαος τοῦ ἀπένειμε τό ἀνώτερο παράσημο τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας τό ἔτος 1973.
• Ἐπίσης ἐτιμήθη μέ τόν Χρυσό Σταυρό τοῦ Γεωργίου Α΄, μέ τόν Χρυσό Σταυρό τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καί τό Μετάλλιο τῆς χιλιετηρίδος τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Τήν 13η Ἰουλίου τοῦ ἔτους 1974 ὁ ἀπό Σάμου καί Ἰκαρίας Παντελεήμων ἐκλέγεται μέ τήν ὁμόφωνη ἀπόφαση τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης. Ὅπως χαρακτηριστικά ἀνέφερε ὁ Μακαριστός Μητροπολίτης Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως Διονύσιος, ἐπιλέχτηκε ὄχι μόνο «ψήφοις κανονικαῖς ἀλλά διά βοῆς τῶν ἁγίων ἀρχιερέων».
Δείγματα τῆς διακονίας τοῦ Παναγιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ.κ. Παντελεήμονος ποικιλόμορφα καί λαμπρά ἐμφανίζονται ἀπό τήν πρώτη στιγμή τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀρχιερατείας του. Καθ’ ὅλη τή διάρκεια τῆς ποιμαντορίας του ἰδιαιτέρα βαρύτητα ἔδωσε στήν καλλιέργεια τῆς σχέσεως τοῦ ποιμνίου μετά τῶν ποιμένων καί τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτό ἐπετεύχθη ἐν πρώτοις μέ τήν ἐπακριβῆ τήρηση τοῦ λατρευτικοῦ τυπικοῦ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, μέ τήν ἀναβίωση τῶν ἀκολουθιῶν, οἱ ὁποῖες βρίσκονταν στήν λήθη, καί τέλος μέ τήν εἰλικρινῆ ἀγάπη καί ἀφοσίωση στούς Ἁγίους τῆς Ἐκκλησίας.

Τό μεγάλο Ἐκκλησιαστικό του ἔργο περιλαμβάνει τήν ἐπαναφορά ἱερῶν λειψάνων, τήν ἵδρυση ναῶν, τίς ἁγιοκατατάξεις, τήν μεταφορά ἱερῶν κειμηλίων, τίς χειροτονίες καί πλεῖστα ἄλλα.

Συγκεκριμένα, ἐτέλεσε τά θυρανοίξια τοῦ δοκιμασθέντος ἀπό τούς σεισμούς Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ παρουσίᾳ πλήθους λαοῦ τήν 13η Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1980. Τό μήνα Μάρτιο τοῦ 1979, ἀνεκαλύφθη ἡ Κρύπτη τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος σέ βάθος 3,5 περίπου μέτρων κάτω ἀπό τήν ὀροφή τοῦ Ἱεροῦ Βήματος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Ἀκολούθως ἡ τελετή τῶν θυρανοιξίων τῆς Κρύπτης ἐτελέσθη τήν 29η Μαΐου τοῦ ἔτους 1982. Τήν προηγουμένη μέ ἰδιαίτερες τιμές πραγματοποιήθηκε ἡ μετακομιδή τῶν λειψάνων τῶν Μακεδονομάχων Ἀρχιερέων ἀπό τόν Ἱ. Ναό τοῦ Ἁγίου Δημητρίου στόν Μητροπολιτικό Ναό Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ.

Τό ἔτος 1978 ὁ Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Παντελεήμων Β΄ κατορθώνει, 1675 ἔτη μετά τό μαρτύριο τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, τήν ἐπαναφορά στόν χῶρο τοῦ μαρτυρίου του τῆς τιμίας καί χαριτοβρύτου κάρας του, τήν ὁποία θά μποροῦσαν στό ἑξῆς νά προσκυνοῦν οἱ πιστοί τῆς Θεσσαλονίκης. Δύο ἔτη ἀργότερα, τήν 12ην Ἀπριλίου τοῦ 1980, ἐπέτυχε μετά ἀπό κοπιώδεις προσπάθειες τήν μετακομιδή τῶν ἱερῶν λειψάνων τοῦ Πολιούχου ἀπό τήν πόλη τοῦ San Lorenzo in Campo τῆς Ἰταλίας, γεγονός πού ὀφείλεται κυρίως στήν μελέτη τῆς

ἀρχαιολόγου-βυζαντινολόγου Μαρία Θεοχάρη, ἡ ὁποία καί ἐτιμήθη ἀπό τήν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Ἐν ἔτει 1979, χάρη στήν ἀγάπη καί τίς ἐπίμονες προσπάθειες τοῦ Παναγιωτάτου, ἀναβιώνει μετά ἀπό χιλιάδες χρόνια ἡ Μεγάλη Ἑβδομάδα τοῦ Ἁγίου Δημητρίου στή γενέτειρά του Θεσσαλονίκη, κατά τή διάρκεια τῆς ὁποίας ὁμιλοῦν γιά τόν Ἅγιο διαπρεπεῖς μοναχοί καί θεολόγοι. Ἐπίσης, καθιερώνει τόν συνεορτασμό τῆς Θεομήτορος μετά τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ὁ ὁποῖος συντελεῖ στήν κατ’ ἔτος μεταφορά θαυματουργῶν εἰκόνων τῆς Θεομήτορος σέ προσκύνηση καί ἁγιασμό ὄχι μόνο τῶν Θεσσαλονικέων ἀλλά σύμπαντος τοῦ λαοῦ τῆς Βορείου Ἑλλάδος.

Προνοίᾳ τοῦ Παναγιωτάτου Μητροπολίτου θεμελιώνεται ἤ ἐγκαινιάζεται πλῆθος νεόδμητων ναῶν, μερικοί ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι οἱ ἀκόλουθοι: τῆς Παναγίας Δεξιᾶς, ὅπου ἀνήγειρε καί ξενώνα φιλοξενίας παιδιῶν πού πάσχουν ἀπό λευχαιμία καί τῶν συνοδών αὐτῶν καί σήμερα λειτουργεῖ παράλληλα καί ὡς θεολογικό-φοιτητικό οἰκοτροφεῖο, τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Κυριακῆς Χαριλάου, τῆς Παναγίας Ἐλευθερώτριας, τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καί Ἑλένης, τοῦ Ἁγίου Χριστοφόρου, τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου, τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, τοῦ Μ. Βασιλείου, τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν Χαριλάου, τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Σαράντα Ἐκκλησιῶν, τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίων Κυρίλλου καί Μεθοδίου, τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πανοράματος, τῆς Ἁγίας Μαρίνης, τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, τοῦ Ἁγίου Φωτίου, τῆς Μεταμορφώσεως-Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος, τῆς Ὁσίας Ξένης, τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Πανοράματος καί τῶν Ἁγίων Πάντων τῶν Θεσσαλονικέων. Ἐπίσης, πλεῖστοι ἄλλοι ἐπεκτάθηκαν, ἐξωραΐσθησαν καί ἁγιογραφήθηκαν πρός κάλυψη τῶν ἀναγκῶν τοῦ ὁλοένα αὐξανομένου χριστιανικοῦ πλήθους. Ταυτοχρόνως, ὅσον ἀναφορᾶ το ζήτημα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου-Ροτόντα, ὁ Ποιμενάρχης, διακηρύττει τήν ἀμετάκλητον ἀπόφασή του πρός ἀπόδοση τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ σέ λατρεία, τό ὁποῖο καί ἐπέτυχε.

Παραλλήλως, θεωρώντας πανεθνική ὑπόθεση τήν ἀνέγερση τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ πρός τιμή τῶν Ἁγίων Κυρίλλου καί Μεθοδίου, πέτυχε μετά ἀπό πολλές προσπάθειες καί κοπιώδεις ἀγῶνες τήν περάτωσή του. Οἱ Σλαβικοί λαοί, οἱ εὐεργετηθέντες ἀπό τούς δύο ἀδελφούς, ἀνοικοδόμησαν πολλούς Ἱ. Ναούς πρός τιμήν τους. Στήν Ἑλλάδα ὅμως ἡ ἀπόπειρα ἀνεγέρσεως Ἱ. Ναοῦ ἔγινε μόνο μία φορά καί ἔμεινε στά σχέδια. Ὡς ἐκ τούτου τήν Κυριακή 12 Μαΐου 1985 ὁ Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ.κ. Παντελεήμων ὁ Β΄ ἐγκαινίασε τόν νεόδμητο και περικαλλῆ Ἱερό Ναό τῶν Ἁγίων Κυρίλλου καί Μεθοδίου, ἀποδίδοντας τήν ὀφειλόμενη ἐκκλησιαστική τιμή καί ἐκπληρώνοντας τό θρησκευτικό, ἐκκλησιαστικό, ἱστορικό

καί ἐθνικό χρέος τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ μοναδικοῦ στήν Ἑλλάδα Ἱεροῦ Ναοῦ πρός τιμή τῶν Ἁγίων Κυρίλλου καί Μεθοδίου. Μέσα σέ τρία χρόνια ὁ Ναός οἰκοδομήθη, ἐγκαινιάσθη καί παρεδόθη στούς εὐσεβεῖς Θεσσαλονικεῖς.

Ἐπιπλέον, μέ ἐνέργειές του αφενός κατατάχθηκαν στό Ἁγιολόγιο τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας οἱ Ἅγιοι Συμεών καί Εὐστάθιος, Ἀρχιεπίσκοποι Θεσσαλονίκης, ὁ Νικόλαος Καβάσιλας καί ὁ Γρηγόριος Καλλίδης Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, ἀποδίδοντάς τους τήν ὀφειλομένη τιμή καί τόν δίκαιο ἔπαινο τῆς Ἐκκλησίας καί ἀφετέρου μετεκομίσθησαν, ἀνευρέθησαν καί ἐναπετέθησαν λείψανα Ἁγίων, ὅπως τά λείψανα τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ὅπως ἤδη ἀνεφέρθη, τῶν Ἁγίων Κυρίλλου καί Μεθοδίου, τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης στόν φερώνυμο Ναό, τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Νεομάρτυρος τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις, τῆς Ἁγίας Ἀνυσίας τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ, τοῦ Ἁγίου Νέστορος, τοῦ Ὁσίου Δαυίδ τοῦ Ἀμυγδαλίτου, τοῦ Ὁσίου Εὐθυμίου τοῦ Νέου, τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, τοῦ Ἁγίου Εὐσταθίου τοῦ Μεγαλομάρτυρος, τῆς Ἁγίας Μακρίνης, τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Νεομάρτυρος, στόν Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Πολιούχου, καί τοῦ Ἁγίου Βασιλείου τοῦ Ὁμολογητοῦ, Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, στόν Ἱερό ναό Τῆς Τοῦ Θεοῦ Σοφίας, τά ὁποῖα παρέχουν στούς πιστούς τήν χάρη καί εὐλογία τους.

Παραλλήλως, ὑπό την ἐπίβλεψή του ὀργανώθηκαν 23 θεολογικά συνέδρια στήν πόλη τῆς Θεσσαλονίκης ὡς ἀκολούθως:

1. γιά τόν Ἅγιο Δημήτριο καί τό μοναχικό ἰδεῶδες στίς 11-13 Μαΐου 1980, 2. γιά τόν Ἅγιο Συμεών, Ἀρχιεπίσκοπο Θεσσαλονίκης τόν Μυσταγωγόν, στίς 15 Σεπτεμβρίου 1981, 3. γιά τόν Ἅγιο Νικόλαο Καβάσιλα τόν Χαμαετόν στίς 17-20 Ἰουνίου 1982, 4. γιά τόν Ἅγιο Φιλόθεο Κόκκινο, Ἀρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως τόν Θεσσαλονικέα, στίς 14-16 Νοεμβρίου 1983, 5. γιά τόν Ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ, Ἀρχιεπίσκοπο Θεσσαλονίκης, στίς 12-14 Νοεμβρίου 1984, 6. γιά τούς Ἁγίους Κύριλλον καί Μεθόδιον τούς Θεσσαλονικεῖς Ἕλληνας, φωτιστάς τῶν Σλάβων καί ἁπάσης τῆς Εὐρώπης, στίς 10-15 Μαΐου 1985, 7. πρός τιμήν τῶν Νεομαρτύρων στίς 17-19 Νοεμβρίου 1986, 8. πρός τιμήν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου

στίς 22-24 Νοεμβρίου 1987, 9. γιά τόν Ἅγιον Εὐστάθιον, Ἀρχιεπίσκοπο Θεσσαλονίκης, στίς 7-9 Νοεμβρίου 1988, 10. πρός τιμήν τῆς Ὑπεραγίας Ἐνδόξου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καί Ἀειπαρθένου Μαρίας στίς 15-17 Νοεμβρίου 1989, 11. πρός τιμήν τοῦ Παμβασιλέως Χριστοῦ στίς 14-17 Νοεμβρίου 1990, 12. πρός τιμήν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στίς 11-14 Νοεμβρίου 1991, 13. πρός τιμήν τοῦ Ἐπουρανίου Πατρός στίς 10-13 Νοεμβρίου 1992, 14. πρός τιμήν τῆς Μητρός ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας στίς 10-13 Νοεμβρίου 1993, 15. πρός τιμήν τοῦ Μεγάλου Φωτίου στίς 14-17 Νοεμβρίου 1994, 16. πρός τιμήν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου στίς 14-17 Νοεμβρίου 1995, 17. πρός τιμήν τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου Ἀλεξανδρείας στίς 11-14 Νοεμβρίου 1996, 18. πρός τιμήν τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης στίς 11-14 Νοεμβρίου 1997, 19. πρός τιμήν τοῦ Ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας στίς 11-14 Νοεμβρίου 1998, 20. πρός τιμήν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ στίς 11-14 Νοεμβρίου 1999 21. πρός τιμήν τοῦ Ἁγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ στίς 9-10 Νοεμβρίου 2000, 22. πρός τιμήν τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου Θαυματουργοῦ Πενταπόλεως στίς 15-16 Νοεμβρίου 2001, 23. πρός τιμήν τοῦ Προφητάνακτος Δαυίδ στίς 11-14 Νοεμβρίου 2002.

Ἀξίζει νά ἀναφερθεῖ ὅτι ἐπί Ἀρχιερατείας τοῦ Παναγιωτάτου Μητροπολίτου ἐβραβεύθη τό ἐκκλησιαστικό περιοδικό τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ἀπό τήν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, τό ἔτος 1981.

Ἐκ παραλλήλου, ὅταν ἡ κατάρρευση τῶν ὑλιστικῶν καθεστώτων ἀποκαλύπτει τίς πραγματικές διαστάσεις τῶν ἐπιμέρους σοβαρῶν προβλημάτων, οἱ Ἐκκλησίες τῶν χωρῶν τῆς Βαλκανικῆς γνωρίζουν τήν φιλάνθρωπο πρόνοια καί μέριμνα τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης. Μέ πρωτοβουλία του ὀργανώνονται ἔρανοι, συγκεντρώνονται τρόφιμα, φάρμακα, καί εἴδη πρώτης ἀνάγκης γιά τίς Ἐκκλησίες τῆς Σερβίας, τῆς Βουλγαρίας, τῆς Ρουμανίας καί τῆς Ρωσίας.

Λόγῳ τῆς ἀμοιβαίας ἐκτιμήσεως καί ἀγάπης μεταξύ των ἐπιφανῶν ἐπισκεπτῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Θεσσαλονίκης καί τοῦ Παναγιωτάτου Ποιμενάρχου αὐτῆς, τήν πόλη τῆς Θεσσαλονίκης ἐπεσκέφθησαν ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κ.κ. Βαρθολομαῖος, τά ἔτη 1997, 1999, 2000 καί 2003, οἱ Πατριάρχες Βουλγαρίας κ.κ. Μάξιμος τό ἔτος 1975, Ἀντιοχείας κ.κ. Ἠλίας τό ἔτος 1976, Σερβίας κ.κ. Γερμανός τό ἔτος 1978, Ἀλεξανδρείας κ.κ. Παρθένιος ἐν ἔτει 1991, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ.κ. Χρυσόστομος ἐν ἔτει 1980, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ.κ. Ἰάκωβος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τσεχοσλοβακίας κ.κ. Δωρόθεος, καθώς καί ἄλλοι προκαθήμενοι τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Καί οἱ Ἁγιορεῖτες Πατέρες ἔζησαν τήν Μητρόπολη τῆς Θεσσαλονίκης κατά τήν μακρά Ποιμαντορία του ὡς χῶρο στοργῆς, ἕναν χῶρο πού πάντα εὕρισκαν κατανόηση, προστασία καί βοήθεια. Ὡς ἐκ τούτου πολύτιμα Θησαυρίσματα τῆς

Ὀρθοδοξίας, τά ὁποῖα ἐπεσκέφθησαν τήν πόλη τῆς Θεσσαλονίκης, εἶναι ἡ Εἰκών καί ἡ Τιμία Ζώνη τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καί ἡ Παναγία Τριχεροῦσα ἀπό τήν Ἱερά Μονή Χιλανδαρίου τό 1993. Ἐπίσης, ἐξ Ἁγίου Ὄρους ἦλθαν στήν Θεσσαλονίκη τό ἔτος 1990 ἡ Ἱερά Κάρα τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἀπό τήν Ἱερά Μονή Βατοπεδίου καί τά Τίμια Δῶρα τῶν τριῶν Μάγων εἰς τόν γεννηθέντα Χριστόν ἀπό τήν Ἱερά Μονή Ἁγ. Παύλου. Ὅλοι αὐτοί οἱ θησαυροί τῆς Ὀρθοδοξίας ἐπεσκέφθησαν κατά καιρούς τήν Θεσσαλονίκη, γιά νά προσφέρουν ἀφενός τήν εὐλογία καί χάρη τους στόν λαό τῆς πόλης καί ἀφετέρου γιά νά ἀποτελέσουν ἀδιάψευστους μάρτυρες τῆς σχέσεως βαθειᾶς ἀγάπης καί ἐκτιμήσεως τοῦ σεβαστοῦ της Ποιμενάρχου μέ τήν κοινότητα τοῦ Ἁγιωνύμου Ὄρους.

Ἐκ παραλλήλου πρός τήν ανωτέρω μνημονευθεῖσαν πολλαπλην προσφοράν, ἵδρυσε τό Ἐκπαιδευτικό καί Πολιτιστικό Ἵδρυμα τῆς Ι.Μ.Θ. «Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς», τό Ἁγιολογικό Κέντρο, τήν Σχολή Μετεκπαιδεύσεως Κληρικῶν καί ἐπέτυχε τήν ἐπαναλειτουργία καί ἀνασύσταση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας ὡς Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς, ἀλλά καί τήν Κρατική ἀναγνώριση τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς.

Γενικότερα, ὁ Παναγιώτατος περιέρχεται τήν Μητρόπολη καί τήν πόλη τῆς Θεσσαλονίκης ἱερουργώντας καί κηρύττοντας σέ κάθε ναό, ἐπισκεπτόμενος

καί δεχόμενος ἁπλούς πολίτες ἤ ἐκπροσώπους τῶν φορέων καί τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων, καταγράφοντας τίς ἀγωνίες καί τούς προβληματισμούς τους. Ἀξίζει νά ἐπισημανθεῖ ὁτι στήν διάρκεια τῆς ἀρχιερατείας τοῦ στήν Θεσσαλονίκη, αὐξάνεται σημαντικά καί οἱ χειροτονίες διαδέχονται ἡ μία τήν ἄλλη. Ἐπιβάλλεται ἀφενός μέ τήν ἡγετική καί ἀκτινοβολοῦσα προσωπικότητά του καί ἀφετέρου διά τῆς ἁπλῆς καί ταπεινόφρονος καρδίας του. Τό κοινωνικό του ἔργο θά μποροῦσε νά συνοψιστεῖ ἐν τάχει στά ἀκόλουθα:

• Προέδρευε σέ Κοινωφελῆ ἱδρύματα, ὅπως στό Θεαγένειο Ἀντικαρκινικό Νοσοκομεῖο, στό Χαρίσειο γηροκομεῖο, στό Παπάφειο ὀρφανοτροφεῖο, στή Σχολή Τυφλῶν, στή Σχολή κωφαλάλων, στό ΚΕΠΕΠ «Ὁ Ἅγιος Δημήτριος», σέ συμβούλια γιά τήν μάστιγα τῶν ναρκωτικῶν καί γιά τά ζητήματα τῶν παλλινοστούντων και πλεῖστα ἄλλα.
• Προσέφερε ἀρωγή κατά τούς σεισμούς τοῦ 1978, στη διάρκεια τοῦ ὁποίου μερίμνησε γιά τόν λαό, τά ἱδρύματα, τά νοσοκομεῖα, τούς ναούς, τά μνημεῖα καθώς τό φιλόπτωχο ταμεῖο, οἱ ξενῶνες καί τά συσσίτια γίνονται καταφύγια παρηγορίας.
• Ὀργάνωσε τό κεντρικό Φιλόπτωχο ταμεῖο τῆς Μητροπόλεως ἀλλά καί τά κατά τόπους ἐνοριακά ταμεῖα, μέ σκοπό νά συμβάλει στήν πνευματική καί ὑλική ἀνακούφιση τῶν Θεσσαλονικέων καί ὄχι μόνο. Ἀπό τό φιλανθρωπικό ταμεῖο ἐνισχύονται οἰκονομικά οἰκογένειες κατά τίς ἑορτές, ἀλλά καί κάθε μήνα ἤ ἡμέρα πρός κάλυψη τῶν βασικῶν βιοτικῶν τους ἀναγκῶν.
• Διένειμε δωρεάν καινούρια εἴδη ἔνδυσης, ὑπόδησης καί ἱματισμοῦ.
• Παρεῖχε καί ὀργάνωσε δωρεάν γεύματα-συσσίτια.
• Δημιούργησε καί ὀργάνωσε ξενῶνες ἀπόρων καί ἀστέγων.
• Παρεῖχε δωρεάν κατασκηνώσεις γιά παιδιά καί ἐφήβους.
• Δημιούργησε φοιτητικές ἑστίες καί παρεῖχε οἰκονομικά βοηθήματα σέ φοιτητές – σπουδαστές.
• Συντηροῦσε Ἱδρύματα γιά φιλανθρωπικούς καί κοινωνικούς σκοπούς, ὅπως Χαρίσειο Γηροκομεῖο, Παπάφειο κ.ἄ.
• Παρεῖχε ὑποτροφίες σέ Ἕλληνες Φοιτητές πού σπουδάζουν στό Ἐξωτερικό καί Ἀλλοδαπούς Φοιτητές πού σπουδάζουν στά Ἑλληνικά Πανεπιστημιακά Ἱδρύματα, καλύπτοντας παράλληλα τήν ἰατροφαρμακευτική τους περίθαλψη σέ ὅλες τις περιπτώσεις.
• Δημιούργησε καί ὀργάνωσε Οἰκοτροφεῖα.
• Ὀργάνωσε ἐθελοντικές αἱμοδοσίες.
• Διέθετε τράπεζα αἵματος.
• Δημιούργησε τό Κοινωνικό Ἰατρεῖο μέ τή συμβολή ἐπιφανῶν ἰατρῶν τῆς Θεσσαλονίκης.
• Παρεῖχε δωρεάν ἰατρική βοήθεια γιά ὅλη τήν οἰκογένεια.

• Διοργάνωνε ἀντικαρκινικούς ἐράνους.
• Δημιούργησε τήν στέγη ἀγάπης, κοινωνικῆς καί ἀνθρωπιστικῆς παρέμβασης γιά τά παιδιά πού πάσχουν. Ὡς ἐκ τούτου, ἐνεκαινιάσθη τήν 7η Ἰανουαρίου 2004 ὑπό τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου • Θεολογικός-Φοιτητικός Ξενών-Οἰκοτροφεῖον, τό ὁποῖο ὑπῆρξε καί Φιλοξενεῖον παιδιῶν πού πάσχουν ἀπό λευχαιμία μέ τούς γονεῖς τους.
•Μέ τακτικές ἐπισκέψεις στά νοσοκομεῖα, τά ὀρφανοτροφεῖα, τά κατά τόπους γηροκομεῖα, ἀλλά καί κάθε εἴδους ἵδρυμα τῆς Μητροπόλεως ἀφενός ἐνημερωνόταν καθημερινῶς γιά τά τρέχοντα ζητήματα, προσέφερε τή βοήθειά του καί ἔδινε λύσεις, καί ἀφετέρου τόνωνε καί ἐμψύχωνε ἠθικά καί πνευματικά τους δοκιμαζόμενους συνανθρώπους μας.
• Σέ διάφορες ἐνορίες κατόπιν ἐντολῆς του ἀνασυγκροτοῦνται ἤ διοργανώνονται τά πνευματικά κέντρα, τά ὁποῖα παρέχουν δωρεάν φροντιστηριακά μαθήματα γιά ὅλες τίς τάξεις τοῦ γυμνασίου καί λυκείου, μαθήματα ξένων γλωσσῶν, βυζαντινῆς μουσικῆς και δωρεάν συμμετοχή σε ὁμάδες ποικίλου ἐνδιαφέροντος.
•Συμπαρίσταται ὑλικά καί πνευματικά στίς πολύτεκνες οἰκογένειες, τίς ὁποῖες ἀνταμείβει μέ κάθε ἀφορμή καί σέ κάθε εὐκαιρία.
• Διοργάνωνε κάθε χρόνο μία ἤ δύο ἑβδομάδες πρίν τή γιορτή τῶν Χριστουγέννων ἐράνους ἀγάπης, τά ἔσοδα τῶν ὁποίων οὐσιαστικά ἐνισχύουν τά φιλόπτωχα ταμεῖα.

Τέλος, ἀξίζει νά ἀναφερθεῖ ἡ καίρια συμβολή του στά ζητήματα τῆς Μακεδονίας. Ὁ ἰδεολόγος τοῦ πατριωτισμοῦ καί τοῦ καθήκοντος, τοῦ χρέους καί τῆς ἀρετῆς ἐξεπλήρωνε τό καθήκον ἐκ συναισθήσεως και ἀγάπης βαθυτέρας πρός ὅ,τι διαιωνίζει ἡ σύζευξη πνεύματος καί ἁγιότητος, πολιτισμοῦ καί ἀνακαινίσεως πνευματικῆς. Ὡς ἐκ τούτου καθιέρωσε ἱερές συνάξεις ἀποκλειστικά ὑπό τήν αἰγίδα του στίς 15 Φεβρουαρίου 1994 στόν Ἱερό Ναό Τῆς Τοῦ Θεοῦ Σοφίας, στίς 15 Φεβρουαρίου 1995 καί στίς 11 Ὀκτωβρίου 1995 στόν Ἱερό Ναό τοῦ Πολιούχου Ἁγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης μέ χιλιάδες συγκεντρωμένων κυρίως ἀπό ὅλη τή Βόρεια Ἑλλάδα, ἀλλά καί σέ συνεργασία μέ τόν δῆμο Θεσσαλονίκης στίς 14 Φεβρουαρίου 1992 καί στίς 31 Μαρτίου 1994. Μέ τό ὄνομα Δημοκρατία τῆς Μακεδονίας, μέ σύμβολο τό ἀστέρι τῆς Βεργίνας καί μέ ἀλυτρωτικές «κορῶνες» ἡ Σοσιαλιστική Δημοκρατία τῆς Μακεδονίας ἀναζήτησε τή δική της ταυτότητα καί μία θέση στή διεθνῆ κοινότητα ὡς ἀνεξάρτητο κράτος.

Ὡστόσο, ὁ Παναγιώτατος μέ τήν ἀποφασιστική του στάση ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ὀνομασία Μακεδονία εἶναι ἀναμφίβολα ἱστορική καί πολιτιστική κληρονομιά, ἡ ἱστορία τῆς Μακεδονίας καί ἡ συγκεκριμένη ὀνομασία δέν εἶναι διαπραγματεύσιμη καί ὡς πατρική ταυτότητα καί κληρονομιά δέν δύναται να παραχωρηθεῖ σέ

τρίτους. Τά συλλαλητήρια αὐτά πέρασαν κυριολεκτικά στήν Ἱστορία, ὡς οἱ πιό σύγχρονες μαζικές καί δυναμικές παρεμβάσεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ στή διεθνῆ πολιτική σκηνή! Ἡ μαζική συμμετοχή τοῦ λαοῦ τῆς Θεσσαλονίκης ὀφείλεται κυρίως στόν Παναγιώτατο Ποιμενάρχη της, ὁ ὁποῖος εἶχε τήν ἱκανότητα νά ἐμπνέει τά πλήθη μέ τήν ὁσιότητα τῆς πνευματικῆς και γεροντικῆς του μορφῆς, τήν ὁποία ὅμως χαρακτήριζε μία ἀδιάλλακτη ἀγωνιστικότητα μπροστά στό δίκαιο, πού ἐν προκειμένῳ τό δίκαιο αὐτό ἀφοροῦσε στά δίκαια καί δικαιώματα τῆς Μακεδονίας.

Τόλμησε, σήκωσε καί ἔκρουσε μέ τήν ποιμαντορική του ράβδο τήν ἐξώθυρα τοῦ Ἀμερικανικοῦ Προξενείου, γιά νά παραδώσει ὁ ἴδιος μέ σεντόρειᾳ τῇ φωνῇ τά σχετικά ψηφίσματα. Σεντορείᾳ λοιπόν τῇ φωνῇ μετά ἀπό κάθε συλλαλητήριο, ὁ φλογερός Ἱεράρχης τῆς ποιμαινούσης Ἐκκλησίας τῶν Θεσσαλονικέων ἔψαλλε τόν Ἐθνικό Ὕμνο καί ἐνέπνεε τό ἀγωνιστικό φρόνημα ὅλων. Δέν θά ἦτο ὑπερβολή νά ὑποστηριχθεῖ ὅτι ἡ φωνή του κατά τίς ἡμέρες ἐκεῖνες ὑπῆρξε σάλπισμα ἐγερτήριο ὑπέρ πίστεως καί πατρίδος, γιά τήν ἐν Χριστῷ ἀναγέννηση καί τήν ἀφύπνιση τῆς συνειδήσεως μυριάδων πιστῶν. Γενικότερα, στη διακονία τοῦ λόγου του ἀποκαλύπτεται τό ἐγκρυπτόμενο ὑψηλόφρο ἐθνικό του ιδεώδες. Δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι ἡ πνευματοφόρος ἀνέλιξή του ὁλοκληρώνεται σέ κάθε περίσταση μέ τόν οιονεί κατακλύοντα τίς δοξολογικές χοροστασίες Ἐθνικό Ὕμνο.

Ὁ Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Παντελεήμων Β΄ ἀπῆλθε ἐκ τῶν προσκαίρων τήν 9η Ἰουλίου τοῦ ἔτους 2003, ἡμέρα Τετάρτη, σέ ἡλικία 78 ἐτῶν εὑρισκόμενος στό Ἅγιον Ὄρος. Ἀπεβίωσε συνεπείᾳ καρδιακῆς ἀνακοπῆς στό Κάθισμα τῆς Παναγίας Πορταϊτίσσης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἰβήρων τοῦ Ἁγιωνύμου Ὄρους. Ὡς ἀκολούθως ἐξετέθη σέ τριήμερο προσκύνημα, κατά τό ὁποῖο ἐτελεῖτο κάθε βράδυ ἀγρυπνία καί τό πρωί ἀρχιερατική θεία λειτουργία. Μέχρι τήν ἐξόδιο ἀκολουθία ἀνεγνώσθησαν νύχτα καί μέρα Εὐαγγελικά ἀναγνώσματα ἀπό τούς ἱερεῖς τῆς Μητροπόλεως.

Ἡ Ἐξόδιος Ἀκολουθία ἐψάλη τήν 12η Ἰουλίου 2003 στόν Ἱερό Ναό Ἁγίου Δημητρίου, προεξάρχοντος τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου κυροῦ Χριστοδούλου. Ξεκίνησε μέ τό πέρας τῆς Ἀρχιερατικῆς Θείας Λειτουργίας καί ὁλοκληρώθηκε σέ κλίμα βαθιᾶς συγκινήσεως. Ἡ κηδεία καί ἡ ταφή τοῦ σεπτοῦ σκηνώματος πραγματοποιήθηκαν με τιμές ἀρχηγοῦ κράτους.
Παρέστησαν ἐκπρόσωποι ἀπό ὅλα τά Πρεσβυγενῆ καί Νεώτερα Πατριαρχεῖα. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Τυρολόης καί Σερεντίου Παντελεήμων ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κ.κ. Βαρθολομαίου, ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Βαβυλῶνος Θεοφύλακτος (Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας), ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Βερροίας καί Ἀλεξανδρέττας (Χαλεπίου) Παῦλος (Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας), ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναζαρέτ Κυριακός (Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων), ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Σιναίας Ἀμβρόσιος (Πατριαρχεῖο Ρουμανίας), ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νευροκοπίου Ναθαναήλ (Πατριαρχεῖο Βουλγαρίας).

Κατά τήν διάρκεια τῆς Ἐξοδίου Ἀκολουθίας συγχοροστάτησαν μετά τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος Χριστοδούλου, οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες Δράμας Διονύσιος, Λαγκαδᾶ Σπυρίδων, Σταγῶν καί Μετεώρων Σεραφείμ, Φιλίππων, Νεαπόλεως καί Θάσου Προκόπιος, Ἀλεξανδρουπόλεως Ἄνθιμος, Γρεβενῶν Στέργιος, Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὄρους καί Ἀρδαμερίου Νικόδημος, Ἐλευθερουπόλεως Εὐδόκιμος, Κίτρους καί Κατερίνης Ἀγαθόνικος, Διδυμοτείχου καί Ὀρεστιάδος Νικηφόρος, Ἄρτης Ἰγνάτιος, Βερροίας, Ναούσης καί Καμπανίας Παντελεήμων, Ξάνθης καί Περιθεωρίου Παντελεήμων, Καστορίας Σεραφείμ, Φθιώτιδος Νικόλαος, Δημητριάδος καί Ἀλμυροῦ Ἰγνάτιος, Θεσσαλιώτιδος καί Φαναριοφερσάλων Θεόκλητος, Φλωρίνης, Πρεσπῶν καί Ἐορδαίας Θεόκλητος, Σιδηροκάστρου Μακάριος, Κερκύρας και Παξῶν Νεκτάριος, Σταυροπηγίου Ἀλέξανδρος, Ἐδέσσης καί Πέλλης Ἰωήλ, Ζιχνῶν καί Νευροκοπίου Ἱερόθεος, Σερρῶν καί Νιγρίτης Θεολόγος, Μιλήτου Ἀπόστολος (Οἰκοιμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως), Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καί Βιάννου

Ἀνδρέας (Ἐκκλησία Κρήτης) καί οἱ Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι Θεουπόλεως Παντελεήμων (Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως),Ροδοστόλου Χρυσόστομος (Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως), Θερμῶν Δημήτριος (Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως) καί Τράλλεων Ἰσίδωρος (Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως). Παρέστη ἐπίσης ἀντιπροσωπεία ἐκ τοῦ Ἁγίου Ὄρους μέ ἐπικεφαλῆς τόν Καθηγούμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἰβήρων Ἀρχιμ. Βασίλειο Γοντικάκη, πολλοί ἐκπρόσωποι τῶν ξένων δογμάτων, σύσσωμος ὁ κλῆρος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, πλῆθος μοναχῶν, μοναζουσῶν καί κόσμου.

Ὁ μακαριστός Γέρων ἐναπετέθη σέ τάφο πρός αἰωνίαν ἀνάπαυσιν ἐντός τοῦ περιβόλου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου κατόπιν ἐπιθυμίας τοῦ ἰδίου. Κατά τήν ἐναπόθεσή του στόν τάφο, στρατιωτικό ἄγημα ἀπέδωσε διά πυροβολισμῶν τίς κεκανονισμένες τιμές. Τό πλῆθος καταφανῶς συγκινημένο, προεξαρχούσης τῆς Σεπτῆς κορυφῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔψαλε τόν Ἐθνικό Ὕμνο ἐν μέσῳ χειροκροτημάτων. Ταυτοχρόνως ἠχοῦσε ἐκ τῶν μεγαφώνων τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου τοῦ Πολιούχου, Μυροβλύτου καί Προστάτου τῆς πόλεως, διά στόματος τοῦ Σεπτοῦ Ἱεράρχου τῆς Μακεδονίας, ὁ Ἐθνικός Ὕμνος τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ δράσις του ὑπῆρξε πολυσχιδής καί ὁ ἴδιος ἐνεῖχε κάτι τό μέγα, τό πολύπλευρο, τό ποικίλο. Ὑπῆρξε ὁ κληρικός ὁ μή ἀναγνωρίζων φραγμούς στήν πορεία τῆς Στρατιᾶς τοῦ Χριστοῦ, ὁ συγκεντρώνων καί ἐγκλείων τό Φῶς τῆς ἐπιστήμης στό κάτοπτρο τῆς Ἐκκλησίας, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀντανακλᾶται πολύλαμπρος ἡ θεία ἀποκάλυψη, ὁ ἀνεμίζων τήν σημαία τῆς αἰσιοδοξίας και τῆς Πίστεως ἐπί τά μεγάλα πεπρωμένα τοῦ ἀνθρώπου καί τῆς ἀγαθῆς προσδοκίας, πρό πάσης ἐκδηλώσεως καί δράσεώς Του. Ὑπόδειγμα ἀνθρώπου ἔργων καί ψυχῆς ἰδεατικῆς, πνεύματος ἐμποτισμένου διαρκῶς ὑπό φωτός ὑπερκοσμίων ἐνοράσεων. Θέληση πρό τῆς ὁποίας συντρίβονται τά ἐμπόδια ὡς ὕαλος ἐπί πέτρας. Τόλμη ἥρωος, καρδιά παιδιοῦ, ψυχή ἐναρέτου χριστιανοῦ τῶν πρώτων χρόνων τῆς Πίστεως καί τῶν θαυμάτων, ἄνθρωπος ταπεινός, εὐγενής, ἀριστοκράτης Κληρικός, μέγα ἔναυσμα διά τούς ἄλλους πρός μεγάλες πράξεις. Ἐργατικότης ἀπέναντι τῆς ὁποίας οἱ Φυσικοί Νόμοι ἠτόνισαν.

Ἡ ἁγιοτόκος Θεσσαλονίκη εἶναι εὐγνώμων γιά τήν πολύτιμον προσφορά τοῦ μεγάλου Ἱεράρχου πρός τόν λαό της, τά δε ἐν Κυρίῳ πνευματικά τέκνα του μακαρίζουν τήν Ἁγία Αὐτοῦ ψυχή εὐχόμενα ὑπέρ μακαρίας αὐτοῦ μνήμης και αἰωνίου ἀναπαύσεως.